Nro 34.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyżſzego Rządu, Nayiaśnieyſzego CESARZA, JMPERATORA Całey Roſsyi.

Z GRODNA DNIA 26. STYCZNIA Roku 1797. WE CZWARTEK.

UKAZ JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI SAMOWŁADCY CAŁEY ROSSYI, od Rządzącego Senatu wszyſtkim publikuie się.

W Imiennym JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI Naywyższym Ukazie 1/5 Xbra Senatowi danym, podpisem własnoręcznym Monarchy upoważnionym, wyrażono: „ Dozwoloną Ukazem 23. Czerwca 1794 Ru przedaż Skarbowych „ Puſtoszy, pomiędzy Obywateli; Rozkazuiemy wſtrzymać do wydać się maią- „ cego Ukazu, rozumieiąc o przedaży Puſtoszy po tych Guberniach, w któ- „ rych za takowe Puſtosze z oſtateczney Licytacyi naywyżey poſtąpiona „ Summa nie ieſt ieszcze od Naszego Senatu approbowaną: gdzie zaś takowa „ przedaż według prawideł w tymże Ukazie wyrażonych ukończyła się, tako- „ we Ziemi zoſtawuiąc w Poſseſsyi Prawo Nabywcow, wybrane kapitały zło- „ żyć do generalney Kaſsy Naszey na potrzeby Państwa, nadto i same Pu- „ stosze wſtrzymane teraznieyszym Ukazem Naszym od przedaży, oddawać na „ czynsz na termina Prawem oznaczone „ Rządzący Senat rozkazał takowy Naywyższy JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI Ukaz ogłosić i całemu Narodowi publikować, co i uſkuteczniono.

Oryginał podpisany przez Rządzący Senat. (L. S.) Drukowany w Snt-Peterzburgu Xbra 10. dnia 1796 Roku.

O XIĄXE MIKOŁAY WASILEWICZ!

Opiekę nad Maiątkiem małoletnieniego Xięcia Dominika Radziwiłła, Rozkazuiemy poruczyć bywſzemu Wileńſkiemu Woiewodzie Xięciu Michałowi Radziwiłłowi, który i pierwiey dla bliſkiego Pokrewieńſtwa opiekował ſie: w oſtatku spuſzczamy ſię na Waſzą ſtaranność; aby po Sądowniczych Magiſtraturach wykonane były te wſzyſtkie Urządzenia, jakie są zgodne powſzechnym Uſtawom Państwa, i Prawom tego Kraju, ubespieczaiącym całość Maiątku z pomnożeniem awantażu nieletniego, i pewną opłatę Kredytorom: że zaś znaczna część Dóbr przerzeczonego Xięcia Dominika Radziwiłła, leży w Guberniach innych, maſz W. Xięcia Mość zkommunikować ſię w uczynieniu potrzebnych Rozrządzeń z Generał-Leutnantem Bekleſzowem. Jeſtem Wam przychylny.

Na Oryginale własnąRęką JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI podpisano tak: (L. S.) w Snt Peterzburgu Xbra 19. dnia 1796. Roku.

PAWEŁ.

dowych przybyło. Ekwipaż rozbitego okrętu *Seduisant* 1,200. ludzi wynoszący, szczęśliwie wyratowany został. *D.* 20. *Grudnia*, Adjutant Grła *Hoche* wysłany dawniey do *Irlandyi*, dla dociekania sposobu myślenia mieszkańcow tego Kraiu, napotkał za powrótem Flotę naszą w *Kanale*, i Komendantom iey doniosł, że iuż 15,000. zbroynych *Irlandczykow* dla wsparcia Francuzow przy wylądowaniu, było w pogotowiu, a do 30,000. innych *Irlandczykow* również wziąć się chce do broni dla złączenia się z niemi.

Jnne listy z *Brest* donoszą, że ieżeli wiatr ciągle tak, jak napoczątku sprzyiać Flocie będzie, to do portu *Vigo* w Hiszpanij zawinie, gdzie Woyska wylądować i do *Portugalij* przez *Walencyą* i *Oporto* wkroczyć maią, gdy z drugiey strony Armia Hiszpanow do tegoż weyść Kraiu i złącznie z Republikanami do *Lizbony* udać się ma. — Czas okaże, czyli te domysły z prawdą zgadzaią się. Gdyby pomyślność tey wyprawy zależała iedynie od biegłości szefow, [pisze *Dziennik wieczorny*) możnaby iuż za nią zaręczyć. W tym mieyscu wspomniony Dziennik daie obszerne pochwały OO. *Morard de Galles Bouvet*, [który komenderuie przednią strażą nie zaś *Richery*) *Melly* zarządzaiącemu tylną strażą i Ob. *Bedout*, który dowodził *Tygrysem* w czasie bitwy 4. *Messidor* [22. Czerwca] Opuszczony od reszty Floty, prawda, że za słabey, aby mu mogła była dopomagać, i okryty ranami, nie wprzódy się poddał, dopóki nie wypotrzebował wszystkiey ammunicyi, i tym sposobem szczątki tylko nie użyteczne okrętu Anglicy zyskali. — Rada 500. uchwaliła iuż drukowanie Dzienika *Tachygraficznego* pod tytułem: *Dziennik Sessyi Ciała Prawodawczego*, w którym wszystkie mowy i proiekta w posiedzeniach obudwó h Rad czytane, co do słowa znaydować się będą. Wczoray wieczorem Poseł *Portugalski* wezwany był na konferencyą od Ministra interessow Zagranicznych. Patryoci nasi maią nadzieię, że koszta potrzebne do przyszley kampanij z *Portugalij* zyskamy. Listy z *Włoch* pisane donoszą, że *Mantua* wkrótce bombardowaną będzie. Dyrektoryar żądał od Rady 500. aby uchwaliła, do którego Departamentu Kray *Monbeillard* odstąpiony Rzplitey od Xcia *de Würtemberg*, ma należeć.

z Paryża d. 6. Stycznia z Gazety Berliń: pod Nrem 7.

Onegday rano Minister morski powrócił z *Brest*. — Różne przypadki, których w drodze doświadczył, nie dozwoliły mu przybyć do wspomnionego Miasta przed wypłynieniem Floty. Wysłał natychmiast Fregatę z instrukcyami dodatkowemi do Komendantow expedycyi, które aż w pewney wysokości na morzu otworzyć maią. Mniemaią, że ta Fregata łatwo dopędzi Flotę. — Wspomniony Minister zatrudniał się w czasie bytności swoiey w *Brest* tym wszystkim, co się ściąga do iego Departamentu. Obeyrzał stan magazynow i warstatow, i wydał rozkazy do śpiesznego uzbraiania okrętów znayduiących się ieszcze w tym porcie, a będących w stanie żeglugi. — Korweta przybyła do *Rochefort* przyniosła wiadomość, że Wyspa *St. Domingo* mianowała swoich deputowanych do ciała Prawodawczego. Grł *Lavaux* iest z trzeciey nowey części. *Santhonax* chociaż obrany, wymówił się iednak sądząc przytomność swoię być potrzebnieyszą w tey Kolonij. Dwie inne trzecie części składaią się z osob, które dawniey były w konwencyi, u których nazwiska są następuiące. *Dufay*, *Laforêt*, *Lelley*, *Niels*, *Carelly*, *Moral*. *Desgroueres*, *Chaumont*, *Albogast*, *Gaston*, *Freron*, *Neilhaud*, *i Lavano*. — Grł *Moreau* obeymie naywyższą komendę nad obudwóma Armiami *Sambry i Mozy*, *Renu i Mozelli*; patent na tę godność został mu iuż posłany. Zdaie się, że potrzeba nadania więcey zgodności operacyom tych dwuch Armij, mogących się tak skutecznie wspierać, skłoniła Dyrektoryat do wspomnionego kroku. List iednego z Generałow Armij Włoskiey, którego nie wymieniaią, donosi o wycieczce, d. 23. Listopada przez Garnizon *Mantuański* uskutecznioney, w tych wyrazazach nieprzyiaciel uczyniwszy wycieczkę ze strony *St. Antoine*, w liczbie około 9,000. albo przynaymniey 7,000. ludzi, potrafił łatwo spędzić nasze forpoczty, które natenczas nie bardzo były mocne, i odeprzeć Woyska nasze do pewney odległości od mieysca, gdzie były okopane, ale za nadeyściem Woysk świeżych w liczbie 3,000. ludzi, którzy w tenczas właśnie przyszli z *Goito*, przymuszony został do retyrady i schronienia się do *Mantuy*, unosząc z sobą nieco prowizyi zboża i chleba, które nam zabrał w *la Favorite*; zdobyliśmy na nim około 300. niewolnika, tyleż miał rannych i zabitych. — *Mantua* nie iest bliska poddania się, i to wszystko, co mówią w tey mierze, iest przesadzonym i opacznym. — *Buonaparte* osadził swoim Woyskiem zamek *Bergamo* guruiący nad tym Miastem, i należący do Wenetów, daiąc za przyczynę, że bardzo faworyzuią operacyom Armij Cesarskiey. Miasto *Genewa* po zamieszaniach rewoluvinych powraca znowu do spokoyności; ogłosiło iuż swoię konstytucyą, mianowało Senat z 80. osob, złożony iako też innych Urzędników publicznych. Wybor uczyniony obiecuie szczęśliwą przyszłość. uformowanie iednak gwardyi Narodowey niespokoynością nabawia. Artykuł Konstytucyi naybardziey godzien uwagi iest ten, który stanowi, że Członki Rady prawodawczey nie będą płatni.

z Tulonu d. 17. Grudnia z teyże Gazety.

23. Paki obrazow zebranych we Włoszech i zostawionych w *Coni* przez Ob. *Labillardur*, stanęły w *Tulonie* d. 23. *Frimaire* razem z 17. innemi pakami przychodzącemi z *Modeny*. Odesłane będą do *Paryża*, po uczynieniu reparacyi potrzebnych dla ubezpieczenia onych od wszelkiego przypadku.

N^ro. 34.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 26. STYCZNIA R. 1797. WE CZWARTEK.

z *Konſtantynopola d.* 25. *Liſtopada.*

Tuteyſzy Francuſki Ambaſsador Ob. *Aubert Dubayet* proponował, iak mówią, *Reis-Effendemu* zawarcie odpornego i zaczepnego Allianſu między *Francyą* i *Portą*, co Miniſter Turecki obiecał Dywanowi do roztrząśnienia podać. Za wdaniem ſię Hiſzpańſkiego Posła, Kawalerowie *Maltańſcy* zabrani w niewolą przez *Kapitana Baſzę*, tyle przynaymniey wolności otrzymali, że ſię po Mieście tami przechadzić mogą; ale zupełną wolność wtenczas dopiero odzyſkaią, kiedy *Maltanczykowie* wypuſzczą zabranych *Turkow*. Między *Sophia* i *Adryanopolem* liczba rozboynikow bardzo ſię teraz pomnożyła.

z *Berlina* 17. *Stycznia. z Gazety Berlińskiey Nro* 7.

Zeszłego piątku d. 13. t. m. umarła po 12 dniowey chorobie Elżbieta Krystyna Królowa Pruska, wdowa po Fryderyku II. Zyła lat 81. Miesięcy dwa, i dni pięć. Historya wspominać ią będzie między niewielką liczbą Monarchin, które bawiły się naukami na Tronie, i poświęciły cały czas i talenta na użytek publiczności. Wysławiać ią będzie iako wzór pobożności równie oświeconey, iak gorliwey, dobroczynności niespracowaney, łaskawości i dobroczynności uymuiącey, miłości porządku i zabaw pożytecznych. Dwór z tey okazyi zapowiedział żałobę na 6. Miesięcy.

z *Neapolu* 13. *Grudnia z teyże Gazety.*

Gdy Kuryer Gabinetu posłany do *Paryża* powrócił ze wszystkiemi papierami ściągaiącemi się do traktatu pokoju między naszym dworem i Rpltą Francuzką zawartego; ten traktat był publikowany 10 t. m. Spiewano tegoż dnia *Te Deum* w Kaplicy Królewskiey, gdzie sam Król, z całym swoim dworem znaydował się. — Kommendor *Ruffo*, Minister Pełnomocny w *Lisbonie*, iedzie do Paryża w tymże charakterze; a mieysce iego zastąpi D. *Gaetan Ventimiglia*.

z *Genui* 19. *Grudnia z teyże Gazety.*

Minister Francuzki podał w piątek Rządowi tuteyszemu notę, z oznaymieniem, że ponieważ pierwszy termin opłaty dwóch milionow upłynął, ta summa może bydź oddana P. *Regni* Podskarbiemu Narodu Francuzkiego w *Genuy*. Rada mnieysza odprawiła wieczorem Seſsyą względem tego żądania. P. Mikołay Mari utrzymywał, iż nie trzeba płacić summ umówionych, aż rząd Francuzki uroczyście niezagwarantuie całość Krajow, o co rząd Genueński domagał się przy ratyfikacyi traktatu. PP. *Heronim Serra, Franciszek Catanea i Franciszek Scaglia* mocno mówili przeciwko oratorowi koalicyinemu: dowodzili, że żądanie gwarancyi nie iest kondycyą *sine qua non*, i że nieprzyzwoitą iest rzeczą, wznawiać trudności przeciwko traktatowi w tenczas, kiedy iuż rząd uczynił zamianę ratyfikacyi. Uchwalono większością 60 głosow przeciwko 25, że opłata na rekwizycyą Ministra Francuzkiego nastąpi. Rada mnieysza przystąpiła potym do elekcyi członkow nazwanych *triginta probi viri*, którzy co rok mianuią osoby do *większey i mnieyszey rady*. Nigdy nieprzywiązywano tak wielkiey wagi do elekcyi, iak teraz, z przyczyny artykułu traktatu, przez który Francuzi domagali się przywrócenia szlachty wyłączonych z obydwu rad, za sprzyianie Francuzom. Wybor po większey części padł na tych, którzy przyłożyli się do oddalenia pomienioney szlachty, i ze 30 głosow ledwie było 6 przeciwney partyi. Uważano, że między członkami małey rady znayduie się *Augustyn Spinola Arguata*, który był skazany przez Francuzow na roztrzelanie, iako dowódzca rozruchow w lennościach, a który od tego czasu kryie się.

z *Medyolanu* 26. *Grudnia z Gazety Berlińskiey Nr:* 7.

Grł *Buonaparte* po cofnieniu się Francuzow z *territorium trydentskiego*, wydał do *Tyrolczykow* proklamacyą, w którey wyraził, że ktokolwiek porwie się do broni, będzie natychmiast powieszony. — Grał *Alvinzi* wzaiemnie wydał proklamacyą, że ieźliby Francuzi choć iednego uzbroionego Tyrolczyka o śmierć przyprawili, to każe wnet powiesić officerow Francuzkich w niewoli będących. *Buonaparte* odpowiedział przez inną proklamacyą, że ieźliby Grł Austryacki zgwałcił tym sposobem prawo woyny, użyie repreſſaliów, i zacznie od Synowca samego Grła *Alvinzi*, który się znayduie między niewolnikami. — Grał Austryacki oświadczył wtenczas, że woyna iest dosyć okrutna, i że trzeba szanować dawne prawidła. W samey rzeczy widać, że obie strony tego trzymać się będą. Grał *Buonaparte* odesłał niedawno, na słowo honoru officerow, którzy w *Medyolanie* byli w niewoli. —

Grał *Buonaparte* czyni dyspozycye potrzebne do zdobycia *Mantuy*. Rozumieią, że iego projektem iest przypuścić attak ze strony ieziora: tym końcem kazał przygotować wiele batow, i szalup kanonierskich dla zasłonienia attaku. Tym to sposobem Austryacy wzięli to Miasto R. 1630.

Listy z *Bergame i Brescia* pod d. 24. donoszą, że Austryacy posłali na doliny *Camonica* i *Salo*, korpus woysk dosyć znaczny pod Kommendą Grła *Laudona* co zdaie się zapowiadać z ich strony proiekt przedarcia się do *Bergamasque i Breſſian* dla opanowania rzeki *Oglio* i wzięcia tyłu Francuzom pod *Peschiera i Weroną*. Grał *Buonaparte* poczynił dyspozycye na zniszczenie proiektu tak niebezpiecznego dla siebie. Osadził 3 batalionami dolinę *Sabbia* dla obserwacyi Austryakow: w tymże czasie postawił mocny garnizon w *Bergame*, ktorego Miasta Obywatele wzbraniali się aż dotąd przyimować Francuzow: lecz Grał pogroził użyciem Armat w przypadku oporu, i wziął w poſſeſſyą Zamek. Ulokował takoż Korpus rezerwowy od 3000 ludzi w *Ponte-vico*, [między *Cremona i Brescia*] a Zamek osadził liczną Artyleryą. Znayduią się też woyska w *Brescia*, zkąd Austryacy o 6. mil są oddaleni. Widać z tych szczegułow, że Grał *Buonaparte* był przymuszony dać wielką rozległość swoiey linij, ktora się rozciąga teraz od *Bergame do Rovigo* dla oparcia się Armij Austryackiey zaymuiącey linią od *Camonica* aż do uyścia *Adygi*: to rzeka przedziela dwie Armie. Austryacy w krotkim czasie odebrali znaczne posiłki, Armia Francuzka znacznie się takoż wzmocniła tak przez przybycie nowych posiłkow, iakoteż przez tych, ktorzy zepitalow powychodzili. Spodziewamy się znacznych zdarzeń przy końcu tego Miesiąca. Mowią że Garnizon *Mantuy* d. 17. uczynił szczęśliwą wycieczkę. — Formuie się mała Armia w w Xięztwie *Modeńskim* i *Bolonij*, składa się ona z woysk Włoskich, i zdaie się bydź przeznaczoną do obserwowania Armij Papiezkiey w *Romagne*. Twierdzą niektorzy za rzecz pewną, że ieden z sekretnych Artykułow między *Francyą i Neapolem* iest, że Francuzi niebędą attakować teraz Krajow Papiezkich, i że Krol Neapolitański zachował dla siebie Medyacyą do zawarcia ostatecznego pokoiu: ale gdy z drugiey strony rząd Francuzki nic z swych pretensyi nie ustępuie, Papież wspolnie z Cesarzem będzie działać *offensive*, mowią, że Armia Papiezka mocna iest teraz 20,000. ludzi, a przez rekrutow do 40,000 będzie powiększona.

z Padwy 30 *Grudnia z teyże Gazety.*

Dowiaduiemy się że Grał *Wurmzer* uczynił 25. iednę z naymocnieyszych wycieczek, i bardzo dla Francuzow szkodliwą. Korpus Francuzki będący w *Rovigo* posłał pikiety do *Lorea* (małego Miasteczka, na gruncie Weneckim między *Adygo* i *Po* leżącego. Zdaie się, że ich zamiarem iest Republikanow przeiąć konwoie żywności i amunicyi, ktore morzem przychodzą z *Tryestu* dla Armij Austryackiey. Gdy o tym dowiedziano się w *Wenecyi*, posłano zaraz w tę stronę wiele statkow Kanonierskich i woysko, dla przeszkodzenia Francuzom, aby się więcey niezbliżali ku Miastu stołecznemu.

z Włoch 28. *Grudnia z teyże Gazety.*

Czytamy w niektorych Gazetach list z *Kremony* d. 17. Grudnia, opisuiący szczeguły insurrekcyi, ktora wybuchnęła w *Carfagnane* (w małym Powiecie Xięztwa *Modeńskiego*, na granicy *Toskanij*, w prowincyi *Maſſa Carrara*) Pokazuie się z wspomnionego listu, że mieszkańcy tego powiatu wierni swoiemu Monarsze i mocni z pozycyi na wierzchołku gory *Apeninu*, wypowiedzieli woynę Rzpltey *Cyspadańskiey*. ktora niesądząc się dosyć mocną, do uskromienia tey garstki Goralow, wezwała na pomoc woysk Francuzkich z garnizonu w *Liworno*, a z drugiey strony kohortę iedną z legionu *Lombardzkiego*. Niełatwo można będzie ich poskromić, z przyczyny, że przerwali drogę, ktora iest tylko iedna w ich Kraiu, tak ze strony *Modena*, iako też i *Maſſa*. Mowią, że dostali broni i żywności w *Luca*, i że się znacznie wzmocnili wielką liczbą mieszkańcow Xztwa *Modeny*, ktorzy zostali wiernemi swoiemu Panu: ma bydź ich 10,000, ktorzy się iuż zaciągnęli, i przysięgę wierności Xciu *Modeńskiemu* wykonali, składaiąc ią w ręku P. *Carli*, Kommendanta tego Xiążęcia w *Carfagnane*.

DONIESIENIE.

Na skutek Dekretu Sądow JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI Burmistrzowskich Radzieckich Wileńskich w Roku 1796. na dniu 21. xbra zapadłego. Zapozywaią się wszyscy Kredytorowie i pretensorowie Jmść Pana Franciszka Frybeſſa. A mianowicie JPP. Regnier, Briotty, X. Karpowicz, X. Bohusz, Jurewicz, Jurcewicz, Godaczewski Trębicki Krajowi, Barsztow et Eliot, Gdańscy, Henkel et Embecke, Bracia Klermont, Wildenszteyn Jan Adam, Edmon Fion z Synem, Cheryn Matyas, Ternaux z Synem Zagraniczni Kredytorowie, Wiktorya Trybeſs iako Pretensorka, do rozbioru pod konkurs poddanego Maiątku i do ukazania dowodow pretensyi, niemniey adcytuią się wszyscy generaliter Debitorowie do złożenia Summ winnych na rzecz Kredytorow, a to terminem iak naybliższym. Żeby zatym naydaley w Niedzielach sześciu wszyscy przed Sądem Burmistrzowskim Wileńskim osobiscie lub przez Plenipotentow stawili się, obwieszcza się.